

BOJOVÁ ČINNOST RVD PŘI PŘIKRYTÍ STÁTNÍ HRANICE

V článku chci rozebrat některé otázky plánování bojového použití raketového vojska a dělostřelectva [RVD] při přikrytí státní hranice.

Přikrytí státní hranice v pásmu vševojskové armády organizujeme s cílem zabezpečit účast vojsk v prvním jaderném úderu frontu, odrazit napadení nepřítele a zabezpečit rychlý, organizovaný přechod uskupení do útoku. Vzhledem k tomuto stanovenému cíli mohou vojska, vyčleněná k přikrytí státní hranice, plnit úkol odrazení hromadných leteckých úderů a náhlého útoku pozemního nepřítele, zabezpečení organizovaného vyvedení a rozvíjení úderného uskupení armády a v případě proniknutí na naše území zastavit útok nepřítele, a vytvořit podmínky k jeho zničení hlavními silami armády.

Z těchto úkolů je jasné, že zejména v případě zahájení války bez použití ZHN palba dělostřelectva a údery letectva budou tvořit základ palebného systému v podmínkách přikrytí státní hranice.

Úkolem raketových útvarů a svazků bude příprava veškerých opatření, která zabezpečí dosažení pohotovosti k uskutečnění prvního jaderného úderu v co nejkratší době a s maximálním utajením.

Dělostřelectvo bude plnit tyto hlavní úkoly:

- umlčovat a ničit taktické prostředky jaderného napadení,
- umlčovat a ničit nepřátelské tanky a obrněné cíle na přístupech ke státní hranici,
- umlčovat a ničit nepřátelské dělostřelecké, minometné a protiletadlové baterie, radiotechnické prostředky průzkumu, řízení a velení,
- umlčovat živou sílu a palebné prostředky předstunutých odřadů před přechody k státní hranici,

- podporovat boj jednotek Pohraniční stráže a předsunutých odřadů,
- zabránit nepříтели v pronikání na naše území, k přednímu okraji obranného pásma i v jeho hloubce,
- vést boj s nepřátelskými tanky a obrněnými cíli před obranným pásmem i v jeho hloubce,
- přehrazovat palbou mezery mezi jednotkami a útvary,
- podporovat protizteče jednotek, útvarů a svazků,
- zabezpečit a podporovat přechod hlavních sil do útoku nebo do obrany,

Plánování bojového použití raketového vojska a dělostřelectva

Při plánování bojové činnosti RVD při překrytí státní hranice by měli vševojskoví velitelé a štáby, ale i náčelníci a štáby RVD respektovat některé důležité zásady a zvláštnosti.

Nejdůležitější zásadou je, že překrytí státní hranice není samostatným druhem bojové činnosti, ale součástí první operace, a proto je musíme řešit komplexně v souladu s hlavním úkolem, který plní vojska frontu a armády (přechod hlavních sil do útoku nebo do obrany).

Další zásadou je, že **vyčleněné síly a prostředky k překrytí státní hranice musí v každém případě být schopny zabránit náhlému proniknutí nepřítele** na naše území, zastavit nebo zadržet postup divizí prvního sledu nepřítele, způsobit mu ztráty a získat čas, nutný pro přesun a úspěšné zahájení bojové činnosti hlavních sil armády (frontu).

Velitel a štáb frontu (armády) by měl kromě jiného při plánování bojové činnosti RVD při překrytí státní hranice ovlivnit řešení těchto důležitých otázek:

- vyčlenění protitankových prostředků a dosažení potřebné hustoty PT hlavně na jednotlivých směrech;
- vyčlenění dělostřelectva, střilejícího ze zakrytých palebných postavení, jeho bojovou sestavu a způsob manévru;
- činnost RV až do pohotovosti k vedení prvního jaderného úderu frontu, i když tato není typickou součástí překrytí státní hranice.

Při vyčlenění protitankových prostředků bereme v úvahu, že **organizace protitankové obrany je jednou z nejdůležitějších povinností vševojskových velitelů**. Její význam a důležitost stoupá tím více při překrytí státní hranice. Je třeba plně využít jejich prvků — jako jsou rotní opěrné body s protitankovými prostředky, tankové léčky, tanky druhých sledů a záloh, protitankové zálohy, dělostřelectvo rozmístěné na tankových směrech a v neposlední řadě protitankové zátarasy. Celý systém paleb musí v plné míře využívat všech protitankových prostředků ve spojení s protitankovými zátarasy a přírodními překážkami.

K zodpovědnému stanovení potřebné hustoty protitankových prostředků je třeba důkladně zhodnotit terén a stanovit kapacitu tankových směrů, zvlášť pro každý přechod státní hranice.

Při stanovení kapacity tankových směrů počítáme, že tanky nepřítele budou útočit s mezerami 50—100 m mezi jednotlivými tanky. Tedy na tankovém směru, širokém 2 km, může útočit tankový prapor (51 tanků) dvěma rotami v prvním a jednou rotou ve druhém sledu. V tom případě bude taktická hustota tanků 17—25 na 1 km fronty.

Při stanovení potřebné hustoty protitankových prostředků vycházíme ze zásady, že k zastavení útoku tanků je třeba zničit 50 i více procent tanků a obrněných cílů. Přitom jsme si vědomi toho, že na ničení tanků se nepodílí jen protitankové prostředky. Na přístupech ke státní hranici mohou působit ztráty tankům nepřítele údery letectva, palba dělostřelectva ze zakrytých palebných postavení (pohyblivou přehradnou palbou) a protitanková minová pole.

Při plném využití všech způsobů boje s tanky můžeme počítat, že ztráty na tancích a obrněných cílech mohou dosáhnout do 15 %. Z dalších 85 % tanků musí minimálně 50 % zničit protitankové prostředky, abychom zastavili útok nepřítele. **Na hlavním směru nepřátelských tanků měli bychom dosáhnout průměrnou hustotu 10 a více protitankových prostředků.**

Při uskupení PT prostředků respektujeme zásadu, aby většina těchto prostředků byla v rotních opěrných bodech a praporních rajónech obrany, tj. v úseku obrany pluku, vyčleněného pro přikrytí státní hranice.

Další zásadou je, abychom na všech stupních (pluk až front) vytvářeli protitankovou zálohu (PTZ).

Rozmístění PTZ divize plánujeme v úseku obrany pluku, vyčleněného k přikrytí státní hranice i přesto, že jeho hloubka bude 5–10 km od státní hranice. Palebné čáry pro PTZ divize plánujeme v součinnosti s PTZ msp s cílem odrazit a zastavit útok tanků nepřítele na jednom až dvou směrech uvnitř úseku obrany pluku, dále palebné čáry k zabezpečení rozvinutí hlavních sil divize pro přechod do útoku a též palebné čáry do hloubky obrany pro případ, že divize zaujme obranu ve výchozím prostoru. Tyto palebné čáry plánujeme v úzké součinnosti s pohyblivým odřadem zatarasovacím (POZ).

Je výhodné a do jisté míry nutné na stupni divize plánovat vytváření tankových léček a připravit a plánovat palebné čáry pro tanky druhých sledů.

Při plánování rozmístění a použití PTZ a POZ armády dodržujeme zásadu, aby byla co nejbližší ke státní hranici a mohla v co nejkratší době zaujmout plánované palebné čáry. Prostor rozmístění PTZ armády je výhodné volit na předním okraji výchozího prostoru pro útok, zpravidla 30–40 km od státní hranice. **Zvláště je to, že nejbližší palebné čáry plánujeme až do prostoru obranného úseku pluku, vyčleněného pro přikrytí státní hranice, tj. na vzdálenost 8–12 km od státní hranice.** Tyto palebné čáry plánujeme v součinnosti s palebnými čarami PTZ divizí a jejich cílem je zastavit útok nepřátelských tanků a zabránit dalšímu pronikání do hloubky obrany. Další palebné čáry PTZ a POZ armády plánujeme do předpokládaného prostoru zasazení hlavních sil armády do útoku. Cílem je zabezpečit rozvinutí hlavních sil armády v tomto prostoru.

Budou-li divize prvního sledu zaujímat obranu ve výchozím prostoru, plánujeme manévr a palebné čáry pro PTZ armády do dvou pásem obrany těchto divizí (popř. jedné divize).

Velmi závažnou otázkou při plánování palebných čar i prostorů rozmístění je promyšlený a co nejjednodušší manévr PTZ všech stupňů velení. Dalším důležitým momentem je i to, že řadu opatření k zabezpečení plnění těchto úkolů můžeme připravit již předem. Mezi ně patří např. podrobný průzkum palebných čar a rozmístění jednotek při jejich zaujetí, dále při některých

cvičeních s vojsky v rámci taktické situace můžeme procvičit manévr zaujetí těchto čar a nejnnutnějších ženijních úprav.

Celkově k boji s nepřátelskými tanky a obrněnými cíly chci zdůraznit, že vševojskoví velitelé a štáby musí tento řešit komplexně a ve velmi úzké součinnosti se zpravodajským, ženijním náčelníkem, NRVD a dalšími náčelníky.

Při řešení potřebného počtu dělostřelectva, střilejícího nepřímou střelbou, je velmi obtížné stanovit potřebnou hustotu hlavní na 1 km a dát vyčerpávající návod na řešení. Skutečností zůstává, že rozsah plnění úkolů je značně velký a na druhé straně by nebylo správné, abychom k zabezpečení těchto úkolů vyčleňovali velké uskupení dělostřelectva, které by po zaujetí bojové sestavy v blízkosti státní hranice bylo pak pod dostřelem a i možných úderů letectva.

Pro plánování bojového použití a stanovení počtu dělostřelectva, vyčleněného pro zabezpečení překrytí státní hranice, by měli vševojskoví velitelé a štáby RVD respektovat některé zásady.

Úkol motostřeleckého pluku (divize), vyčleněného pro překrytí státní hranice, má v podstatě charakter obranného boje. K ničení tanků a obrněných prostředků nepřítele používáme často v obraně **pohyblivou přehradnou palbu (PPP)** a k umlčování živé síly a palebných prostředků **nepohyblivou přehradnou palbu (NPP)**. Dalším důležitým úkolem dělostřelectva je boj s nepřátelským dělostřelectvem a minomety (protibaterijní činnost). Je zřejmé, že dělostřelectvo kromě těchto paleb bude používat při plnění úkolů všech druhů paleb. Přesto však určitým limitujícím faktorem pro stanovení potřeby dělostřelectva by měly být jeho palebné možnosti při současném vedení pohyblivé přehradné palby a umlčování nepřátelského dělostřelectva a minometů. Skutečností však zůstává, že to nemůže být způsob jediný.

Při řešení této otázky je nutné důkladně zhodnotit terén a vyhodnotit šířky tankových směrů každého přechodu přes státní hranici ve vzdálenosti aspoň 2—3 km před přechodem (možnost 3—5 čar pohyblivé přehradné palby). Na základě vyhodnocení a sečtení šířky tankových směrů jednotlivých přechodů přes státní hranici dostaneme potřebu dělostřelectva. Vycházíme z toho, že při pohyblivé přehradné palbě **na jednu hlavěň počítáme 25 m** (dělostřelecký oddíl o 18 hlavních 450 m) **a při nepohyblivé přehradné palbě 50 m na hlavěň (900 m).**

Jsou-li např. v úseku motostřeleckého pluku (někdy až 20 km) jen dva přechody přes státní hranici (jeden 0,5 km a druhý 1,5 km), pak bude třeba k současnému vedení pohyblivé předné palby hodnoty 4 dělostřeleckých oddílů po 18 hlavních. Uvedenou situaci řešíme tak, že počítáme se **2—3 dělostřeleckými oddíly** pro vedení pohyblivé přehradné palby na předpokládaném hlavním směru útoku nepřátelských tanků a vhodnou volbou palebných postavení pro jeden oddíl zabezpečíme vedení pohyblivé přehradné palby na druhém směru.

K vedení boje s nepřátelským dělostřelectvem máme mít alespoň **hodnotu jednoho dělostřeleckého oddílu** s maximálním dostřelem (122 mm RM vz. 70 nebo 122 mm K). Tento oddíl je v rukou velitele divize a kromě boje s nepřátelským dělostřelectvem jej velitel divize používá k ovlivnění bojové činnosti na nejdůležitějších směrech.

Z této kalkulace můžeme učinit závěr, že při vyčlenění jednoho msp pro přikrytí státní hranice bude třeba 3—4 dělostřeleckých oddílů. Tyto oddíly můžeme vyčlenit z organického dělostřelectva divize a počítat s posílením 1—2 dělostřeleckých oddílů od armády. Organické dělostřelecké oddíly msp, které nejsou vyčleněny pro přikrytí státní hranice, zpravidla nepoužijeme.

V případě, že je pro přikrytí státní hranice vyčleněna celá divize, počítáme s použitím veškerého organického dělostřelectva a posílením 1—2 dělostřeleckými oddíly od armády.

Chci zdůraznit, že konkrétní potřebu řešíme nejen na základě vyhodnocení terénu, **ale zejména na základě vyhodnocení možných (předpokládáných) sil nepřítele** a dále použití vlastních sil, jako jsou údery letectva a další.

Při určení palebných postavení (bojové sestavy) respektujeme zásadu, abychom z nich zabezpečili jak jednotky (útvary) vyčleněné pro přikrytí státní hranice, tak i hlavní síly divize (armády) při přechodu do útoku s minimálním manévrem. Je též výhodné, aby část dělostřelectva zaujímala dočasná (předsunutá) palebná postavení s cílem prodloužit dostřel.

Při plánování přemístění (manévru) je třeba důkladně toto spojit s předpokládaným plněním úkolů jak pro případ přechodu hlavních sil do útoku, ale i pro případ přechodu do obrany.

Organické dělostřelectvo armády, které nebylo vyčleněno pro zabezpečení přikrytí státní hranice (přiděleno divizím), by mělo zaujmout prostor soustředění na předním kraji výchozího prostoru nebo ještě před ním. Obdobně dělostřelectvo frontu by mělo plánovat zaujetí prostorů soustředění na předním okraji výchozího prostoru armád podle předpokládaného posílení. Hlavním důvodem pro toto řešení je, aby mělo **předstih** před hlavními silami armád při přechodu do útoku a včas mohlo zaujmout bojovou sestavu a zabezpečit rozvinutí a boj hlavních sil (v některých případech půjde o dělostřeleckou přípravu). Dalším důvodem je to, že i **když pro přikrytí státní hranice vyčleněna jen určitá část dělostřelectva, velitelé a štáby všech stupňů musí zabezpečit možnost včasného použití ostatního dělostřelectva** pro případ odražení pronikajícího nepřítele, anebo k zabezpečení zasazení hlavních sil do útoku.

Závěrem k této stati chci zdůraznit, že bojovou činnost dělostřelectva musíme plánovat a organizovat tak, aby:

- byla zahájena v co nejkratší době, s požadovaným počtem sil a prostředků a potřebnou přesností,
- probíhala hospodárně s využitím vlastností vyčleněných prostředků, terénu a povětrnostních podmínek,
- neprozradila bojovou sestavu a celý palebný systém,
- byla sladěna s činností vševojskových jednotek (útvarů), vyčleněných pro přikrytí státní hranice, jednotek Pohraniční stráže, ženíjních jednotek a letectva.

K včasnému získání podkladů na vedení palby dělostřelectva je třeba plánovat i vyvedení průzkumných prostředků podle „jednotného plánu průzkumu“, který zpracuje zpravodajský náčelník armády (divize). Při zahájení bojové činnosti počítáme s činností pouze organických průzkumných prostředků jak dělostřeleckých, tak i motostřeleckých jednotek (útvarů), vyčleněných pro přikrytí státní hranice zejména v případě nenadálého na-

padení. Na stupni divize již „v plánu uvádění vojsk do bojové pohotovosti“ předpokládáme vyvedení radiolokátoru ARSOM společně s oddílem dělostřeleckého pluku a obdobně radiolokátorů SRAR a pohyblivých průzkumných prostředků plánujeme zaujetí bojové sestavy baterií zvukoměrného průzkumu dělostřeleckého pluku.

Dále zpravodajský náčelník armády (divize) plánuje použití vrtulníků a letectva k získávání podkladů, řízení a opravování palby dělostřelectva, zejména při vedení boje s nepřátelským dělostřelectvem a při vedení soustředěné palby na proudy.

Obdobně jako u dělostřelectva můžeme již předem připravit řadu opatření, jako je např. topogeodetické vyměření a v některých případech i ženíjní vybudování stanovišť těchto průzkumných prostředků.

Při plánování bojové činnosti raketových útvarů a svazků musí vševojskovi velitelé a štáby jako i štáby RVD respektovat zásadu, aby tyto útvary a svazky v prostorech soustředění po bojovém poplachu provedly maximální část radiotechnické přípravy a prostory bojového rozmístění zaujímaly podle vývinu situace až v průběhu poslední noci před prvním jaderným úderem. Toto zejména platí pro oddíly taktických raket, které mohou být pod dostřelem nepřítele. (Zaujímají prostory bojového rozmístění 10—15 km od státní hranice.)

Po dosažení pohotovosti v prostorech soustředění plánujeme, aby topografické, povětrnostní a ženíjní jednotky těchto útvarů a svazků byly včas odeslány do plánovaných prostorů bojového rozmístění, kde zahájí přípravu prvního jaderného úderu a ženíjní jednotky budování bojových rozmístění.

Po dosažení pohotovosti v prostorech bojového rozmístění plánujeme uvádění jednotlivých baterií (oddílů) podle konkrétní situace na základě rozhodnutí velitele frontu do potřebných stupňů pohotovosti k uskutečnění prvního jaderného úderu v souhlasu s „Plánem prvního jaderného úderu frontu“. Všechny zásady plánování bojového použití RVD a zejména jejich konkrétní vyjádření zapracují štáby RVD na jednotlivých stupních (divize, armáda, front) do „Plánu bojového použití RVD“, či již v textové nebo grafické části, který schvaluje vševojskový velitel.

Závěrem chci zdůraznit, že přikrytí státní hranice má velký internacionální význam, protože jde o hranici tábora socialismu. Své důležité místo v něm má RVD. Proto plánování jeho bojové činnosti musí vycházet z trvalé a vysoké bojové pohotovosti RVD v komplexu, kterou zabezpečují svou každodenní svědomitou prací velitelé, štáby a vojska již v míru.